

Sygn. akt IV CSK 264/07

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 11 października 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Maria Grzelka

Protokolant Katarzyna Jóskowiak

w sprawie z powództwa B. P. – T. i T. T.
przeciwko A. J. P.
o ochronę dóbr osobistych,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej
w dniu 11 października 2007 r.,
skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 4 stycznia 2007 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od pozwanego na rzecz
każdego z powodów kwotę po 500 (pięćset) złotych tytułem
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego**

Uzasadnienie

Powodowie wnieśli o nakazanie pozwanemu zaniechania prowadzenia niezgodnej z prawem działalności w postaci świadczenia usług przedpogrzebowych na posesji położonej w B. przy ul. T. 6 oraz o zasądzenie na ich rzecz kwoty 100.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

W uzasadnieniu powództwa podnosili, że pozwany po bezprawnej adaptacji swego budynku, bezpośrednio sąsiadującego z ich budynkiem, w którym zamieszkują, pomimo negatywnego rozstrzygnięcia w postępowaniu administracyjnym, prowadzi działalność przedpogrzebową, która negatywnie oddziałuje na nich i narusza ich dobra osobiste, w szczególności prawo do bezpiecznego i niezakłóconego posiadania własnego miejsca, w którym koncentrują swoje istotne sprawy życiowe. Według powodów, działalność pozwanego naraża ich na pozostawanie w stanie ciągłego stresu, co narusza ich zdrowie fizyczne i psychiczne.

Pozwany A. P. wnosił o oddalenie powództwa, podnosząc, że prowadzi działalność na terenie własnej, ogrodzonej nieruchomości a także, że związek pomiędzy tą działalnością o domniemanymi ujemnymi przeżyciami powodów jest na tyle odległy, że nie da się go zakwalifikować jako naruszającego „nietykalność mieszkania, rozumianą jako dobro osobiste o szczególnym charakterze, wynikające z integralnego powiązania z przedmiotem materialnym, jakim jest mieszkanie”

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 30 czerwca 2006 r. uwzględnił w całości powództwo co do zakazu określonego w pozwie zachowania oraz uwzględnił częściowo, do kwoty 40.000 złotych, powództwo o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę.

Według ustaleń Sądu pierwszej instancji, pozwany A. P. od początku lat 80 tych prowadził w B. usługi pogrzebowe. W 1992 r. wybudował dom przy ul. T. 6, w którym początkowo magazynował trumny. W tym samym roku powodowie nabyli sąsiednią działkę przy ul. T. 4/1. Uczynili to po zapewnieniu pozwanego, że nie zamierza prowadzić usług pogrzebowych w swoim domu. W 1997 r., po

wybudowaniu własnego domu, powodowie uzyskali informację, że pozwany podjął starania o zmianę przeznaczenia swojego budynku, aby prowadzić w nim usługi przedpogrzebowe. Jednocześnie, bez odpowiednich zezwoleń, przystąpił do prac przystosowujących budynek do tej działalności, a poczynając od 1998 r. podjął dotychczasową działalność w budynku przy ul. T. 6. Wobec sprzeciwu powodów, jako właścicieli sąsiedniej nieruchomości, samowolne działania pozwanego nie zostały zalegalizowane, a na przełomie 2002 i 2003 r. uprawomocniła się decyzja administracyjna nakazująca pozwanemu przywrócenie poprzedniego sposobu użytkowania obiektu. We wrześniu 2003 r., po zmianie przepisów prawa budowlanego, pozwany uzyskał zezwolenie na zmianę użytkowania części budynku mieszkalnego, obejmującej poziom parteru, na działalność handlowo usługową polegającą na sprzedaży utensyliów pogrzebowych, wiązanek, kwiatów i wieńców.

W styczniu 2004 r. pozwany ponownie przystąpił do świadczenia usług przedpogrzebowych. Dom przedpogrzebowy jest otwarty do godz. 22 i do tego czasu rodziny czuwają przy zmarłych. Pogrzeby odbywają się w godzinach popołudniowych. Obie posesje rozgranicza płot drewniany o wysokości 1,5 m. oraz żywopłot tujowy o wysokości 3-3,5 m. Okna w pokoju dziennym i sypialni powodów wychodzą na posesję pozwanego. Sala, w której odbywają się uroczystości żałobne, ma okna wychodzące jedynie na działkę pozwanego. W styczniu 2003 r. powód rozpoczął terapię u psychologa w związku z odczuwanymi dolegliwościami w postaci smutku, lęku, rozdrażnienia, trudnościami z zasypianiem. Odczuwająca podobne objawy powódka – lekarz neurolog, stosowała jedynie leczenie farmakologiczne. Powołani przez Sąd biegli z zakresu psychologii i psychiatrii a także psychologii klinicznej stwierdzili wystąpienie u powodów zaburzeń nerwicowych, uwarunkowanych sytuacyjnie na skutek chronicznego stresu związanego z działalnością domu pogrzebowego. Źródłem stresu powodów jest bezpośrednie sąsiedztwo domu pogrzebowego i tylko jego wyeliminowanie może odwrócić stwierdzone zaburzenia.

W ramach tych ustaleń faktycznych Sąd uznał, że działalność pozwanego w zakresie usług przedpogrzebowych, w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca zamieszkania powodów, narusza ich dobra osobiste w postaci prawa do spokojnego, niezakłóconego mieszkania, prawo do odpoczynku, do życia w sposób

zgodny z własnym życzeniem, a także jedno z podstawowych dóbr osobistych, jakim jest zdrowie człowieka. Jednocześnie wskazano, że działania pozwanego mają bezprawny charakter, albowiem zmiana sposobu użytkowania obiektu na prowadzenie usług przedpogrzebowych nie zastała zalegalizowana.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy w B. uwzględnił powództwo co do zakazania pozwanemu prowadzenia usług przedpogrzebowych na nieruchomości przy ul. T. 6 w B., położonej w bezpośrednim sąsiedztwie z nieruchomością powodów. Za odpowiednią do rozmiaru i intensywności doznanych przez powodów krzywd Sąd uznał kwotę 40.000 złotych.

W wyniku rozpoznania apelacji obu stron Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że obniżył zasądzoną kwotę zadośćuczynienia do 10.000 złotych i oddalił apelację pozwanego w pozostałej części. Apelacja powodów została oddalona w całości.

Sąd Apelacyjny podzielił w całości zarówno ocenę prawną, jak i ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji. Podniósł, że na stronie pozwanej ciążył obowiązek wykazania, że jego działanie było bezprawne. Pozwany nie sprostął temu obowiązkowi, a materiał dowodowy wykazał, że zmiana przeznaczenia sposobu użytkowania budynku została dokonana sprzecznie ze stosownymi decyzjami organów administracyjnych.

Powodowie sprecyzowali dobra osobiste, które stanowią przedmiot ochrony w niniejszym postępowaniu; obejmują one: zdrowie, prawo do własnego życia prywatnego i rodzinnego, do życia zgodnie z własnym życzeniem, prawo do spokojnego mieszkania, odpoczynku, poczucia bezpieczeństwa. Dobra te mieszczą się w otwartym katalogu dóbr osobistych ujętych w art. 23 k.c., a ochrona przed naruszającymi je działaniami, określanymi jako immisje niematerialne, jest objęta hipotezą art. 24 k.c.

Pozwany po wybudowaniu domu w bezprawny sposób dokonał zmiany jego przeznaczenia i nie zalegalizował swoich działań. Przywoływane przez niego prawo swobody działalności gospodarczej nie może być postrzegane jako prawo do działalności zgodnie z własnym pomysłem, w dowolnym miejscu, bez konieczności liczenia się ze zdaniem innych.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, jakkolwiek zostały spełnione przesłanki z art. 448 k.c., warunkujące uwzględnienie żądania zasądzenia odpowiedniej kwoty tytułem zadośćuczynienia, to jednak wysokość przyznanego na tej podstawie świadczenia była nadmiernie wygórowana.

Od wyroku Sądu drugiej instancji skargę kasacyjną wniósł pozwany. Zaskarżył wyrok w całości na obu podstawach wymienionych w art. 398³ § 1 k.p.c. Obrza art. 233 § 1 k.p.c. miała polegać na dowolnym uznaniu, że działalność pozwanego w zakresie usług pogrzebowych była w znacznym stopniu uciążliwa i ma bezprawny charakter, pomimo załączenia do akt decyzji administracyjnej z dnia 20 grudnia 2005 r. przyjmującej zgłoszenie pozwanego na zmianę przeznaczenia budynku przy ul. T 6; działania pozwanego skutkowały naruszeniem dóbr osobistych; usytuowanie domu pogrzebowego w bezpośrednim sąsiedztwie posesji powodów jest uciążliwe; na skutek działalności pozwanego powodowie doznali krzywdy, podczas gdy nie sposób przyjąć, aby działalność domu pogrzebowego powodowała u przeciętnego człowieka dolegliwości fizyczne i psychiczne. Zdaniem skarżącego, Sąd naruszył art. 321 § 1 k.p.c. przez wyrokowanie w przedmiocie żądania, którego powodowie nie zgłosili. Z przepisów prawa materialnego zostały wymienione w skardze kasacyjnej art. 23, 24 oraz art. 448 k.c. Do naruszenia pierwszego z nich miało dojść przez błędną wykładnię i uznanie, że odpoczynek, dobre samopoczucie oraz poczucie bezpieczeństwa naruszone sąsiedztwem domu pogrzebowego stanowią dobra osobiste podlegające ochronie z art. 24 k.c. w sytuacji, gdy nie sposób wywieść odpowiadających im praw podmiotowych. W skardze kasacyjnej zarzuca się błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 24 k.c. wobec uznania, że wpływ domu pogrzebowego na samopoczucie powodów, zachwianie ich poczucia bezpieczeństwa i swobody we własnym domu i wokół niego, jest naruszeniem dóbr osobistych powodów a generalny zakaz prowadzenia działalności gospodarczej jest odpowiednim środkiem do usunięcia skutków tego naruszenia, podczas gdy zakłady pogrzebowe funkcjonują w Polsce a ich działalność jest nie tylko społecznie akceptowana, ale nawet pożądana. Niewłaściwe zastosowanie art. 24 k.c. pozwany łączy także z uznaniem, że działalność zakładu pogrzebowego nosi

znamiona bezprawności mimo, iż posiada on stosowne zezwolenia na jej prowadzenie.

Na tej podstawie pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. jest nieskuteczny, albowiem jest niedopuszczalny i wadliwie sformułowany w skardze kasacyjnej.

Art. 398³ § 3 k.p.c., który wyłącza z podstaw skargi kasacyjnej zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, wyłącza zarazem możliwość oparcia skargi kasacyjnej na zarzucie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. „przez dowolne uznanie” istnienia określonych okoliczności. Tak można nazwać zarzucaną w skardze kasacyjnej wadliwość zastosowania art. 233 § 1 k.p.c., która miała polegać na dowolnym uznaniu, że działalność pozwanego w zakresie świadczenia usług pogrzebowych jest uciążliwa w znacznym stopniu, że usytuowanie w domu mieszkalnym domu pogrzebowego w bezpośrednim sąsiedztwie posesji powodów skutkowało naruszeniem ich dóbr osobistych, a w końcu, że na skutek działalności pozwanego powodowie doznali krzywdy. Skonstruowana w ten sposób podstawa skargi kasacyjnej musi być uznana za bezzasadną. Uzasadnienie poszczególnych rodzajów naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wskazuje jednoznacznie, że skarżącemu nie chodzi o kwestionowanie samych ustaleń faktycznych, ale ocenę faktów, które miały doprowadzić do błędu w subsumcji jako jednej z postaci naruszenia prawa materialnego, objętą podstawą kasacyjną z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.. Prawidłowe odniesienie abstrakcyjnej normy prawa materialnego do ustalonego stanu faktycznego, czyli właściwe skonfrontowanie okoliczności faktycznych z hipotezą normy prawnej i poddanie jej ocenie prawnej na podstawie treści tej normy, jest bowiem zastosowaniem prawa materialnego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1999 r. III CKN 206/98, OSNC 1999/10/183). Sprowadzenie tak skonstruowanego zarzutu na grunt naruszeń przepisów postępowania pozbawia go jakiegokolwiek znaczenia jako podstawy zaskarżenia z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.

Pozostając jeszcze przy tej samej podstawie skargi kasacyjnej, należy zwrócić uwagę na to, że wskazane w jej granicach przepisy art. 233 § 1 i 321 § 1 k.p.c. normują postępowanie przed Sądem pierwszej instancji. Chociaż nie można wykluczyć ich odpowiedniego zastosowania (art. 391 § 1 k.p.c.) do postępowania przed Sądem drugiej instancji, który jest uprawniony, pod pewnymi warunkami (por. art. 381 k.p.c.), do uzupełnienia postępowania dowodowego i może dokonać odmiennej oceny przeprowadzonych dowodów, to jednak, kiedy skarżący w skardze kasacyjnej uchybienia treści art. 233 § 1 i 321 § 1 k.p.c. przypisuje wyłącznie Sądowi pierwszej instancji, to musi wtedy wykazać, że Sąd Apelacyjny z uchybieniem przepisów regulujących postępowanie odwoławcze nie uwzględnił tego uchybienia, co mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2002 sygn. akt III CKN 384/99 system informacji prawniczej lex 57228).

Skarga kasacyjna pozwanego nie spełnia tych wymagań.

W związku z zarzutem wyrokowania przez Sąd w przedmiocie żądania, którego powodowie nie zgłosili, należy podnieść, iż powodowie konsekwentnie, aż do zamknięcia rozprawy w pierwszej instancji (k - 667 akt) domagali się zakazania pozwanemu świadczenia usług przedpogrzebowych na posesji przy ul. T. 6 w B. Dlatego zamieszczenie w sentencji rozstrzygnięcia odpowiadającego żądaniu jest zgodne z prawem procesowym i z całą pewnością nie stanowi naruszenia zakazu wychodzenia poza granice żądania, wynikającego z art. 321 § 1 k.p.c. Mylne zinterpretowanie żądania powodów przez Sąd drugiej instancji w jednym tylko fragmencie pisemnych motywów, jako zmierzającego do usunięcia skutków naruszeń dokonanych przez pozwanego (k - 796), pozostało bez wpływu na wynik sprawy.

Skoro kasacyjna podstawa naruszenia przepisów postępowania okazała się nieuzasadniona, to stosownie do treści art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przy rozpoznaniu zasadności zarzutów naruszenia prawa materialnego jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku.

Zarówno w literaturze, jak i judykaturze sporne jest zagadnienie, czy art. 144 k.c. obejmuje tzw. immisje pośrednie niematerialne (por. uchwały Sądu

Najwyższego: z dnia 4 marca 1975 r. III CZP 89/74 OSNC 1976/1/7, z dnia 21 marca 1984 r. III 4/84 OSNC 1984/10/171, wyroki: z dnia 28 grudnia 1979 r. III CRN 249/79 OSNC 1980/7-8/144, z dnia 22 listopada 1985 r. II CR 149/85 OSNC 1986/10/162 oraz postanowienia: z dnia 18 października 1967 r. II CZ 92/67 OSP 1970/2/36, z dnia 22 listopada 1985 r., II CR 149/85 OSNC 1986/10/162, z dnia 19 grudnia 2002 r., V CZ 162/02 OSNC 2004/2/31 i z dnia 20 października 2006 r. IV CZ 69/06 nie publ.). Gdyby tak określić hipotezę przepisu regulującego stosunki sąsiedzkie, wyłania się kolejne zagadnienie, czy w każdym przypadku immisji niematerialnych z art. 144 k.c., które oddziałują na dobra osobiste innej osoby, a występują w związku z korzystaniem z sąsiednich nieruchomości, art. 24 k.c. może być normą właściwą dla dochodzenia roszczenia o zaniechanie immisji. Na tak postawione pytanie można odpowiedzieć twierdząco. Skoro hipotezą art. 24 k.c. objęte są każde bezprawne działania zagrażające lub naruszające cudze dobra osobiste, bez względu na okoliczności faktyczne, na tle których dochodzi do zagrożenia lub naruszenia dóbr osobistych, to norma art. 24 k.c. może stanowić podstawę ochrony także wtedy, gdy do zagrożenia lub naruszenia dóbr osobistych dochodzi na skutek pośredniego oddziaływania, pozostającego w związku z korzystaniem z sąsiedniej nieruchomości. Nie można wobec tego wykluczyć, że w określonych sytuacjach hipotezy art. 144 k.c. w związku z art. 222 § 2 k.c. i art. 24 k.c. będą się krzyżować. Wówczas przy rzeczywistym zbiegu roszczeń, prawo jego wyboru przysługuje stronie dochodzącej ochrony.

Powodowie tego wyboru dokonali i wystąpili przeciwko pozwanemu z żądaniem zaniechania świadczenia usług przedpogrzebowych na podstawie art. 24 § 1 k.c., a dalej konsekwentnie, na podstawie art. 448 k.c., domagali się przyznania odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę doznaną w związku z naruszeniem ich dóbr osobistych.

W ustawie brak jest definicji dóbr osobistych zaś najbliższy tej problematyce art. 23 k.c. wylicza tylko, nietaksatywnie, pewne ważkie, niemajątkowe dobra, którym przysługuje ochrona. Ten otwarty katalog obejmuje wprost z ustawy: zdrowie, wolność, cześć, swobodę sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnice korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukową, artystyczną, wynalazczą i racjonalizatorską. Poza wyliczonymi w art. 23 k.c. mogą

istnieć także inne dobra osobiste, korzystające z ochrony na tym samym poziomie. Jak słusznie podnosi się w literaturze, w każdej sprawie z art. 23 i 24 k.c. niezbędne jest sprecyzowanie dobra osobistego, które stanowi przedmiot ochrony, ponieważ jego charakter wyznacza kierunek oceny całokształtu okoliczności sprawy. Chodzi przy tym nie tylko o elementy stanu faktycznego i podstawę jurydyczną zaistniałego sporu, ale także o system wartości powszechnie uznawanych, dopełniający treści praw podmiotowych przysługujących jednostce. Powodowie dochodząc zaniechania przez pozwanego działalności w postaci usług przedpogrzebowych na sąsiedniej nieruchomości wskazali jako przedmiot ochrony: prawo do nietykalności mieszkania oraz zdrowie. Obie kategorie praw osobistych zawarte są w katalogu dóbr osobistych człowieka zamieszczonym w art. 23 k.c. Są to prawa bezwzględne, skuteczne wobec wszystkich innych osób.

Na gruncie art. 23 k.c. prawo do zachowania nietykalności mieszkania nie oznacza wyłącznie prawa do ochrony przed bezpośrednią ingerencją w sferę fizycznego korzystania z mieszkania ale chroni także przed bezprawnym wtargnięciem w sferę określonego stanu psychicznego i emocjonalnego, jaki daje każdemu człowiekowi poczucie bezpiecznego i niezakłóconego posiadania miejsca, w którym koncentruje swoje istotne sprawy życiowe i chroni swoją prywatność. Tej trafnej wykładni dobra osobistego jakim jest nietykalność mieszkania dokonał Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 29 grudnia 2000 r. sygn. akt I ACa 910/00 OSA 2002/2/11. Dlatego nie można podzielić odmiennego stanowiska skarżącego, podważającego generalnie możliwość konstruowania dobra osobistego podlegającego ochronie z art. 24 w związku z sąsiedztwem domu pogrzebowego. Wskazane w skardze kasacyjnej prawo do odpoczynku oraz poczucie bezpieczeństwa, które uwzględnił Sąd drugiej instancji, stanowią powszechnie uznane wartości dopełniające treść prawa osobistego określanego jako nietykalność mieszkania.

Przedmiotem ochrony, poza nietykalnością mieszkania, jest także zdrowie, wymienione w art. 23 k.c. na pierwszym miejscu. Jak wynika z ustaleń Sądu poczynionych w oparciu o opinie biegłych, u powodów występują zaburzenia nerwicowe związane z działalnością domu pogrzebowego. Są to, według biegłych, skutki doświadczanego zakłócenia w funkcjonowaniu somatycznym i psychicznym

powodów, a w konsekwencji obniżenia sprawności ich układu neuro-immunologicznego ujawniającego się w większej podatności na choroby.

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 24 k.c. we wszystkich aspektach przytoczonych w skardze kasacyjnej.

Skarżący sprzeciwia się uznaniu, że działalność domu pogrzebowego wpływa na samopoczucie powodów, prowadzi do zachwiania ich poczucia bezpieczeństwa i swobody we własnym domu i wokół niego i to pomimo akceptowanej społecznie działalności zakładów pogrzebowych. Poczynione w sprawie ustalenia faktyczne prowadzą jednak do odmiennych wniosków, prawidłowo sformułowanych w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku. Powodowie zamieszkując obok posesji, na której pozwany prowadził zakład pogrzebowy stawali się mimo woli świadkami rytuałów pogrzebowych. To zawężało ich przeżycia emocjonalne do emocji negatywnych. Częste konfrontowanie ze śmiercią, rozpaczą i cierpieniem utrudniało przeżywanie radości dnia codziennego, zarówno w gronie rodzinnym jak i w gronie znajomych. Dlatego należy uznać prawo powodów do ochrony przed tego rodzaju wtargnięciem w sferę ich stanu psychicznego i emocjonalnego.

Jak wskazano wyżej, Sąd Najwyższy jest związany dotychczasowymi ustaleniami faktycznymi. Do sfery faktów należy stwierdzenie, że pozwany nie zalegalizował samowoli, jaką było prowadzenie usług pogrzebowych w domu mieszkalnym położonym w B. przy ul. T. 6. Dlatego bezzasadny jest zarzut, iż wykonywana w ten sposób działalność pozwanego pozbawiona była cech bezprawności.

Ponieważ pozwany przypisuje decydujące znaczenie uzyskanym zezwoleniom i decyzjom dotyczącym jego działalności gospodarczej, należy zwrócić uwagę na kilka istotnych okoliczności.

Dysponowanie przez podmiot dopuszczający się naruszenia cudzych dóbr osobistych zezwoleniem na prowadzenie określonej działalności nie wyłącza bezprawności jego działania, a ocena naruszeń, będących podstawą roszczenia z art. 24 k.c., należy do Sądu (podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 lutego 2004 r. sygn. akt IV CK 454/02, system informacji prawniczej lex

175937, co do relacji pomiędzy decyzją administracyjną określającą sposób korzystania z pomieszczeń w budynku znajdującym się na nieruchomości, z której pochodzą immisje przyjmując, że istnienie opisanej decyzji nie wyłącza automatycznie możliwości dokonania przez sąd ustaleń i ocen, czy sposób wynikający z decyzji nie zakłóca korzystania z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę wynikającą z art. 144 k.c.).

Zakazanie prowadzenia działalności gospodarczej ze względu na niedopuszczalne uciążliwości, prowadzące do naruszenia dóbr osobistych osób korzystających z sąsiednich nieruchomości nie pozostaje w sprzeczności z zasadą swobody działalności gospodarczej, albowiem odnosi się do ściśle określonego miejsca wykonywania działalności.

W końcu, gdyby pomimo związania dotychczasowymi ustaleniami faktycznymi, przez chwilę założyć, iż pozwany zgłosił stosownie do treści art. 71 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane w brzmieniu obowiązującym od dnia 31 maja 2004 r. (patrz art. 1 ustawy zmieniającej Dz. U. z 2005 r. Nr 163, poz. 1364) zmianę sposobu użytkowania budynku mieszkalnego, to wówczas należałoby mieć na uwadze, że właściwy organ administracji bada jedynie, czy zamierzona zmiana sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części może spowodować niedopuszczalne utrwalenie lub zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla sąsiednich terenów (art. 71 ust. 5 pkt 3 lit d ustawy). Poza sferą badania w tym postępowaniu administracyjnym jest utrwalenie bądź zwiększenie uciążliwości, jakie mogą objąć osoby korzystające z terenów sąsiednich, na skutek zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania budynku mieszkalnego, w szczególności, czy planowana zmiana sposobu użytkowania budynku nie narusza cudzych dóbr osobistych. Dlatego nawet skuteczne zgłoszenie właściwemu organowi zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego nie pozbawia z góry sądu możliwości dokonywania ustaleń w tym zakresie i nie wyłącza ustalenia, że użytkowanie obiektu budowlanego zgodnie ze zgłoszoną zmianą narusza określone dobra osobiste osób korzystających z nieruchomości sąsiednich.

Nie zasługuje na uwzględnienie ostatni podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania art. 448 k.c., który opiera się na bezzasadnych – jak wykazano – twierdzeniach, że sąsiedztwo domu pogrzebowego nie wywołuje u przeciętnego człowieka silnych uczuć i nie wiąże się z odczuwaniem cierpienia. Niewątpliwie negatywne oddziaływania jakie wiążą się z wieloletnim, codziennym funkcjonowaniem zakładu pogrzebowego stanowią wystarczającą podstawę do uznania istnienia po stronie powodów poczucia krzywdy, które może złagodzić zadośćuczynienie pieniężne przyznane na podstawie art. 448 k.c.

Z tych względów, wobec braku uzasadnionych podstaw skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy orzekł jak wyżej na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. rozstrzygając o kosztach postępowania na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. oraz art. 391 § 1 k.p.c.